

tilsvarende til anvendelse for organisasjoner som representerer innehavere av nærstående rettigheter som etter lovens kapittel 5 omfattes av avtalelisensbestemmelser, dvs. utøven- de kunstnere (§ 42), frembringere av katalog- arbeider o.l. (§ 43), og film- og fonogramtilvir- kere (§ 45), jf. merknadene til fellesbestem- melsene foran.

Til § 38 b

Første ledd første punktum inneholder en ny bestemmelse som tillegger organisasjon som etter utkastets § 38 a er godkjent til å inngå avtaler som utløser avtalelisens etter be- stemmelsene i utkastets §§ 13, 14, 17 fjerde ledd eller 34, jf. § 36, adgang til å kreve dom for forbud mot ulovlig bruk av verk på måter som omfattes av vedkommende avtalelisens- bestemmelse i loven. Etter bestemmelsen vil organisasjonen ha slik kompetanse ikke bare på vegne av rettighetshaver som har overlatt til organisasjonen å forvalte hans rettigheter på området, men også på vegne av utenforstå- ende rettighetshaver, slik at rettighetshaver blir bundet når organisasjonen inngår avtale som medfører avtalelisens på området. For bruk som er omhandlet i disse avtalelisensbe- stemmelsene gjelder at brukeren, når han inngår avtale som medfører avtalelisens, også i forhold til utenforstående rettighetshavere er bundet av avtalens bestemmelser om hva slags bruk som kan finne sted, og om vederlag- get, som skal innkreves av organisasjonen, jf. bestemmelsene i utkastets §§ 36 og 37. (Etter avtalelisensbestemmelsen i utkastets § 30 skal kringkastingsforetaket betale individuelt vederlag til opphavsmannen for utnyttelsen av hans verk. Bestemmelser om forbud der- som slik betaling uteblir, er foreslått i utkas- tets § 35 første ledd andre punktum.)

Lovens utgangspunkt er at utnyttelse som omhandles i avtalelisensbestemmelsene er ulovlig når den ikke har annen hjemmel, en- ten i en av lovens øvrige lånebestemmelser el- ler i avtale med vedkommende rettighetsha- ver. I det enkelte konkrete tilfellet kan det selvfølgelig være tvil om bruken har slik hjemmel, men også ellers gjelder at rettig- hetshaveren kan ha behov for å få fastlagt ved dom at en handling er ulovlig og krenker hans rettigheter (fastsettelsessøksmål). Rettighets- haveren kan imidlertid også ha behov for å kreve at det ved dom nedlegges forbud mot (fremtidig) ulovlig bruk av verket eller presta- sjonen (fullbyrdelsessøksmål). At den aktuel- le bruken etter åndsverkloven er forbudt og straffbar når det ikke foreligger samtykke fra rettighetshaveren, er ikke til hinder for at det avses en forbudsdom. En slik forbudsdom

har rettslig sett selvstendig betydning ved at overtredelse av forbudet utløser straffeansvar etter straffelovens § 344, som fastsetter straff med bøter eller med fengsel inntil tre måne- der overfor den som «vedbliver at udøve en Ret, der er ham frakjendt ved endelig Dom, eller som medvirker til nogen saadan Forsee- se».

Den fornærmede rettighetshaver kan over- late til en rettighetshaverorganisasjon å frem- me et fastsettelses- eller fullbyrdelsessøksmål på hans vegne. En organisasjon som av med- lemmene er overlatt eksklusiv forvaltning av rettigheter, må antas på vedkommende områ- de å ha slik søksmålsrett på medlemmenes vegne. Er forvaltningen ikke-eksklusiv vil or- ganisasjonens kompetanse i så måte bero på fullmakt i kraft av organisasjonens vedtekter eller på fullmakt som på annen måte er inn- hentet fra medlemmene.

Organisasjon som godkjennes etter utkas- tets § 38 a må allerede som følge av forvalt- ningsoppdraget som organisasjonen har fått fra rettighetshavere på sitt område, antas å ha rettslig interesse hva gjelder å inngi fastsettel- sessøksmål for å få fastlagt hvorvidt en kon- kret bruk av verk ligger innenfor organisasjo- nens forvaltningsområde, dvs. krever samtyk- ke av den art som organisasjonen etter sine fullmakter kan gi. Avhengig av forvaltnings- oppdragets utformning vil organisasjonen på medlemmenes vegne også kunne inngi full- byrdelsessøksmål i form av krav om at det ved dom nedlegges forbud mot den aktuelle bruken. Organisasjon som godkjennes til å forvalte avtalelisens etter utkastets § 34 vil all- tid ha eksklusiv forvaltning av rettighetene på dette området; det følger av bestemmelsen i § 34 andre punktum som fastsetter at rettig- hetshavere bare kan gjøre krav i anledning vi- deresending av kringkastingsendinger gjel- dende gjennom slik organisasjon.

Formålet med denne nye bestemmelsen er å sikre at enhver organisasjon som departe- mentet godkjenner til å forvalte en avtaleli- sensbestemmelse, - uavhengig av organisasjo- nens interne fullmakter - gis en selvstendig rett til på vedkommende område å kreve for- budsdom med virkning også overfor ulovlig bruk av verk hvor enten verkets rettighetsha- ver er representert av organisasjonen eller ik- ke. For rettighetshavere som er representert, vil bestemmelsen spille rolle bare i den ut- strekning de ikke individuelt eller i kraft av organisasjonens vedtekter har gitt organisa- sjonen fullmakt til å inngi fullbyrdelsessøks- mål ved krenkelse av rettighet som forvaltes av organisasjonen. Bestemmelsen innebærer ingen begrensning av den individuelle rettig- hetshavers søksmålskompetanse. (Når det

gjelder søksmål i anledning videresending av kringkastingssendinger, er den individuelle rettighetshavers søksmålskompetanse imidlertid begrenset gjennom bestemmelsen i utkastets § 34 andre punktum, slik at den enkelte rettighetshaver ikke selv kan reise søksmål for å forby videresending, men må overlate dette til organisasjonen.)

Bestemmelsen er en konsekvens av at organisasjonen tillegges myndighet til å inngå avtale med slik virkning som nevnt i utkastets § 36 første ledd. Forslaget gir organisasjonene mulighet til å drive effektiv rettighetsforvaltning på de områder som omfattes av avtalelisensbestemmelser. Det er ellers fare for at disse bestemmelsene vil få mindre betydning på områder der det nok lar seg bevise at det foregår ulovlig utnyttelse, f.eks. fotokopiering for bruk internt i en virksomhet, men hvor det kan være tilfeldig om organisasjonen lykkes i å påvise konkrete tilfelle av bruk av verk hvis rettighetshaver er blant dem som organisasjonen representerer. Av særlig vekt i denne forbindelse er at det for den enkeltstående rettighetshaver knapt er mulig - og iallfall ofte ikke lønner seg ut fra rent økonomiske betraktninger - å holde oppsyn med og forfølge rettighetskrenkelser i form av slik bruk som kan være gjenstand for avtalelisens etter disse regler. Brukeren vil derfor kunne kalkulere risikoen ved utnyttelsen til å være liten og som følge herav vise liten interesse for å få brakt utnyttelsen av verk eller prestasjoner inn i lovlige former gjennom en avtale med godkjent rettighetshaverorganisasjon. Bestemmelsen må også ses i sammenheng med bestemmelsen i andre ledd som tillegger de samme organisasjonene rett til å kreve erstatning for ulovlig bruk på områdene for avtalelisensbestemmelsene, se nedenfor.

Bestemmelsen innebærer i og for seg en likestilling av den godkjente organisasjonen med den individuelle rettighetshaver hvis rettigheter er krenket ved ulovlig bruk av verket på det aktuelle området. Formålet med denne bestemmelsen er et annet enn med bestemmelsen i utkastets § 35 første ledd andre punktum om nedleggelse av forbud overfor den som unnlater å betale vederlag for bruk som etter loven er betinget av at det betales vederlag. Når organisasjonen her henvises til å gå til domstolene for å få nedlagt forbud, istedet for som etter § 35 første ledd å kunne få spørsmålet avgjort ved et forvaltningsvedtak, har det dessuten sammenheng med at det i tilfelle som omfattes av bestemmelsen ofte vil kunne oppstå rettslige spørsmål. Det kan være spørsmål om hvorvidt bruken har hjemmel i andre lånebestemmelser, f.eks. i bestemmelsen om privat bruk, eller i avtalen med ved-

kommende organisasjon, noe som forutsetter tolkning av låneregler og eventuelt avtale. Dette er rettsspørsmål som bør behandles ved domstolene og ikke avgjøres ved forvaltningsvedtak. Dertil kommer at det i forbindelse med at forbud ønskes nedlagt, ofte kan være aktuelt samtidig å kreve erstatning for ulovlig bruk, noe som er et spørsmål som bør avgjøres av domstol.

Søksmålskompetansen for organisasjonene er etter bestemmelsen betinget av at den individuelle rettighetshaver ikke motsetter seg at det reises søksmål. Det ligger i dette ingen forpliktelse for organisasjonen til å varsle rettighetshaveren om at søksmål blir reist; rettighetshaveren må selv ta initiativet overfor organisasjonen for å avverge eller stanse søksmål. Problemene med å oppspore rettighetshaver som ikke er tilknyttet organisasjonen kan være betydelige. En regel om varslingsplikt ville derfor kunne innebære at bestemmelsen om søksmålsrett for organisasjonen ville få mindre praktisk betydning. Hensikten med regelen er å gi rettighetshaveren adgang til å forhindre at krenkelser av hans verk med hans vitende og mot hans vilje benyttes som grunnlag for søksmål; rettighetshaveren skal ikke ad denne vei tvinges til å solidarisere seg med forvaltningsorganisasjonens håndhevelse av rettighetene på området. Det kan også foreligge konkrete omstendigheter som gjør at rettighetshaver ønsker å forfølge saken selv uten innblanding fra vedkommende organisasjon, f.eks. fordi han vil kreve erstatning for ulovlig bruk eller at andre sanksjoner iverksettes.

Tilsvarende gjelder at når det ved dom er nedlagt forbud etter krav fra en organisasjon, fratar dette selvfølgelig ikke brukeren muligheten til å innhente samtykke til bruken fra den enkelte rettighetshaver med mindre rettighetshaveren har overlatt forvaltningen av sine rettigheter på området eksklusivt til organisasjonen. (Som nevnt foran gjelder, som følge av bestemmelsen i utkastets § 34 andre punktum, at på området for videresending av kringkastingssendinger er alle rettighetshavere, med unntak av kringkastingsforetakene, avskåret fra selv å gi tillatelse til eller å forby videresending; forvaltningen av rettighetene i så måte kan bare skje gjennom organisasjon som er godkjent av departementet etter bestemmelsen i utkastets § 38 a.)

Det som foran er sagt om bestemmelsens rekkevidde gjelder tilsvarende mht. søksmål gjennom felles forvaltningsorgan eller -organisasjon som rettighetshaverorganisasjonene måtte opprette for felles forvaltning av rettighetene på vedkommende område, som f.eks. Norwaco og Kopinor.

Bestemmelsen i *første ledd andre punktum* omfattes, i motsetning til bestemmelsene i første punktum, direkte av Opphavsrettsutvalgets forslag i NOU 1988: 22 til ny § 51 a, som er nærmere omtalt i merknadene til utkastets § 35 første ledd andre punktum. Den gir organisasjon som er godkjent av departementet etter utkastets § 38 a første ledd, rett til å inngi søksmål med krav om forbudsdom overfor bruker som har inngått avtale som omfattes av utkastets § 36, men som unnlater å betale det avtalte vederlaget for utnyttelse som nevnt i utkastets §§ 13, 14, 17 tredje ledd og 34. Forutsetningen for å kreve forbud er at organisasjonen er part i avtalen som utløser avtalelisens for brukeren og er den som brukeren skal betale vederlaget til.

I og med at vederlaget i henhold til avtalene på disse områder skal betales til organisasjonen, vil det bare være forvaltningsorganisasjonen som vil kunne gå til sak for å få nedlagt forbud i medhold av denne bestemmelsen. Den individuelle rettighetshaveren kan bare rette krav vedrørende vederlaget mot organisasjonen, jf. utkastets § 37 andre ledd.

Brukers unnlatelse av å betale avtalt vederlag vil utgjøre mislighold og vil kunne gi organisasjonen grunnlag for å gjøre gjeldende misligholdsbeføyelser, herunder heve avtalen. Hevning vil ha den følge at avtalen og dermed også avtalelisensen opphører. Dermed vil fortsatt bruk på området for avtalelisensbestemmelsen være ulovlig etter åndsverkloven, med mindre brukeren har annen hjemmel for bruken, for eksempel individuell tillatelse fra de berørte rettighetshavere. Hensikten med bestemmelsen er å gi organisasjonen mulighet til å benytte det opphavsrettslige sanksjonssystem selv om avtalen fastholdes, hvilket innebærer at tillatelsen etter avtalen til å utnytte verk - og som konsekvens herav retten til å utnytte verk i medhold av avtalelisensen - suspenderes inntil vederlagsbetalingen for den allerede foretatte utnyttelse er brakt i orden. Det vises i den forbindelse til at når vederlaget innkreves kollektivt, forfaller gjerne vederlaget til betaling årlig, halvårlig eller ellers til faste tidspunkter som ikke er knyttet til det enkelte konkrete tilfellet av bruk av verk eller prestasjon, som medfører plikt til å betale vederlag. Skulle brukeren i et tilfelle som dette overtre forbud nedlagt ved dom, gjelder de alminnelige sanksjonsbestemmelser i åndsverkloven, slik at overtredelse av forbudet i seg selv kan være straffbart etter bestemmelsene i § 54, sml. utkastet til endring i § 54 første ledd pkt. a.

Dette tosporede system, der de opphavsrettslige sanksjoner vil kunne benyttes parallelt med de avtalerettslige, ser departementet

som en ønskelig forsterkning av avtalelisensordningene. Departementet viser for så vidt til de hensyn som tilsier at kollektiv forvaltning på disse områdene understøttes ved avtalelisensbestemmelser, se de alminnelige merknadene, kap III pkt.1.3.

Andre ledd gir organisasjon som er godkjent etter utkastets § 38 a første ledd en selvstendig rett til å gjøre gjeldende sivilrettslige sanksjoner etter åndsverkloven, når verk brukes ulovlig på området for vedkommende avtalelisensbestemmelse. Det gjelder fremstilling av eksemplar innenfor undervisningsvirksomhet, jf. utkastets § 13, fotokopiering innenfor andre virksomheter, jf. utkastets § 14, fremstilling av opptak bestemt til bruk for funksjonshemmede etter regler gitt med hjemmel i utkastets § 17 fjerde ledd, og videre sending av kringkastingssendinger etter utkastets § 34. (Når det gjelder sistnevnte bruk, følger i og for seg kompetansen i så måte allerede av at rettighetshaver bare kan gjøre sine krav gjeldende gjennom organisasjon, jf. utkastets § 34 andre punktum.)

Opphavsrettsutvalget foreslo en tilsvarende bestemmelse om erstatning (se merknadene til utkastets § 35), som utvalget begrunnet slik (NOU 1988: 22 side 129):

«I annet ledd er foreslått en bestemmelse om at en representativ rettighetshaverorganisasjon også skal kunne reise krav om erstatning for bruk på de områder som er dekket av de avtalelisensbestemmelser som forutsetter kollektivt vederlag. En slik bestemmelse vil ha selvstendig betydning i forhold til brukere som ikke har inngått avtale om bruken og derfor ikke har noe kontraktsrettslig betalingsplikt i forhold til vedkommende organisasjon.»

Med «kollektivt vederlag» må her forstås vederlag som *innkreves* kollektivt. Erstatningskrav fra en organisasjon skal i disse tilfelle kunne omfatte erstatning for ulovlig bruk av verk uavhengig av om rettighetshaveren er representert av organisasjonen eller står utenfor denne.

Begrunnelsen for å lovfeste en rett for organisasjon som nevnt til å gjøre gjeldende de sivilrettslige sanksjoner etter åndsverklovens kapittel 7, ligger i de forhold som begrunner etablering av en avtalelisensordning på disse områdene, se de alminnelige merknader, kap. III pkt. 1.4. På området for disse avtalelisensbestemmelsene gjelder at det ofte kan være særdeles fristende for en bruker å «ta sjansen» på at ulovlig utnyttelse ikke vil bli oppdaget eller forfulgt rettslig, om ikke annet så fordi brukeren vil kunne komme fra det med å betale erstatning med et beløp som knapt overstiger vederlaget som han måtte ha betalt dersom han hadde innhentet forhåndssam-

tykke til bruken. Særlig fristende vil dette være dersom brukeren kan basere seg på at organisasjonene som forvalter rettighetene på området, bare vil bli tilkjent erstatning for bruk av sine medlemmers verk. Brukeren vil da kunne slippe billigere fra det enn om han hadde inngått avtale som utløser avtalelisens og i samsvar hermed betalt vederlag også for bruk av utenforstående rettighetshavers verk. Et spesielt problem i denne sammenheng er også at organisasjonen, selv om den kan bevise at ulovlig bruk av verk har funnet sted og også sannsynliggjøre omfanget av bruken, ofte ikke vil kunne fremlegge bevis for hver enkelt opphavsrettskrenkelse, som viser hvilke individuelle rettighetshavere som er fornærmet.

Når man først tillegger nevnte organisasjoner en rett til på forvaltningsområder som omfattes av avtalelisensbestemmelser, å håndheve det opphavsrettslige sanksjonssystem også med hensyn til krenkelser av utenforstående rettighetshavers verk, bør det ikke gjøres forskjell med hensyn til hvilke sivilrettslige sanksjoner som kan gjøres gjeldende. Fordi erstatningen ofte settes lik eller til et beløp som ligger nær vederlaget som brukeren hadde måttet betale dersom han hadde innhentet samtykke, har de øvrige sivilrettslige sanksjoner etter åndsverklovens kapittel 7 stor betydning. Disse organisasjonene bør derfor på disse forvaltningsområder gis rett til å begjære dom også for andre sivilrettslige sanksjoner enn erstatning. Særlig praktisk i denne henseende vil være bestemmelsen i § 55 andre ledd om fraleggelse av nettofortjenesten, som også kan gjøres gjeldende overfor den som har handlet i god tro. Likeledes er inndragningsbestemmelsene i § 56 av stor praktisk betydning.

Som nevnt vil organisasjonen bare kunne gjøre gjeldende krav etter lovens sivilrettslige sanksjonsbestemmelser i de tilfelle hvor den ulovlige bruken faller innenfor rammen av avtalelisensbestemmelsene etter utkastets §§ 13, 14, 17 fjerde ledd og 34. I allfall for visse av avtalelisensområdene vil gjelde at organisasjonen inngår avtaler som definerer hva slags bruk som kan skje på vedkommende område, og inneholder andre typer regler som begrenser utnyttelsen, som f.eks. begrensninger m.h.t. hvor stor del av et verk som kan kopieres for bruk i undervisningsvirksomhet. Dels er det tale om begrensninger som må antas å følge direkte av avtalelisensbestemmelsen, som f.eks. at det ikke gis adgang til i undervisningsvirksomhet å kopiere hele bøker, og dels er det tale om begrensninger som organisasjonen fastsetter ut fra en vurdering av hva den, innenfor rammen av avtalelisensbe-

stemmelsen, ønsker å gi tillatelse til, som f.eks. at det ikke skal fotokopieres mer enn 25 sider fra en bok, eller at det ikke skal kopieres fra arbeidshefter. Spørsmålet er da om organisasjonen skal kunne gjøre gjeldende erstatningskrav eller andre sanksjoner overfor enhver slik bruk som etter loven ville kunne ha blitt tillatt gjennom avtalelisens på vedkommende område, eller om sanksjonene skal være begrenset til å gjelde ulovlig bruk som faller innenfor rammen av hva organisasjonen ellers i sin avtalepraksis tillater, slik at søksmålsretten for øvrig hva gjelder ulovlig utnyttelse av verk på området er forbeholdt den individuelle rettighetshaver. Departementet finner ikke grunn til ved lov å begrense organisasjonens rett til å fremme erstatningskrav i så måte. Departementet viser til at rettighetshaveren kan motsette seg at organisasjonen fremmer erstatningskravet, og til den forpliktelse som organisasjonen har til å innfri rettighetshavers krav om erstatning m.v., jf. bestemmelsen i andre punktum som er nærmere omtalt nedenfor.

Bestemmelsen i *andre ledd andre punktum* omhandler virkningen av at organisasjonen etter bestemmelsen i første punktum har fått innfridd krav om erstatning m.v. i anledning ulovlig bruk av verk eller prestasjoner. Formålet med bestemmelsen er å sikre den som har erlagt erstatning til rettighetshaverorganisasjon for ulovlig utnyttelse på området, mot krav fra den individuelle rettighetshaver i anledning samme krenkelse. Situasjonen blir for så vidt parallell med den som gjelder for vederlagskrav når det foreligger avtale som utløser avtalelisens etter en av de her aktuelle bestemmelser. Ifølge bestemmelsen skal organisasjonen, når den - etter dom, rettsforlik eller som følge av avtale - har mottatt vederlag eller erstatning m.v. for bruken av rettighetshaverens verk, innfri krav som han måtte fremsette om å få del i vederlaget eller erstatningen. Rettighetshaver skal imidlertid ikke komme i en dårligere stilling som følge av dette, enn om han selv hadde reist søksmål med påstand om erstatning eller andre sivilrettslige sanksjoner i anledning den ulovlige utnyttelsen.

Organisasjonen skal ved innfrielsen av rettighetshaverens krav legge til grunn åndsverklovens alminnelige regler om erstatning m.v., §§ 55 og 56. Denne regel har sammenheng med at man i sak mellom bruker og organisasjon ikke nødvendigvis vil utmåle erstatning med et beløp som svarer til summen av de erstatningsbeløp m.v. som ville ha blitt fastsatt hadde flere rettighetshavere sammen stevnet brukeren for retten med krav om erstatning for påviste enkelttilfelle av krenkel-

ser; det vil her kunne være tale om å idømme erstatning for ulovlig bruk av et sannsynliggjort omfang i en nærmeré bestemt periode, noe som vil gi grunnlag for at erstatning m.v. fastsettes etter en samlet vurdering. Når organisasjonen reiser krav vil dette kunne omfatte et meget stort antall enkelttilfelle av ulovlig utnyttelse som, for de enkelte rettighetshavere som er berørt, kan ha svært forskjellig omfang og økonomisk betydning. Det kan da bli til at man ikke tar individuelle hensyn ved utmålingen av erstatning og oppreisning m.v. på samme måte som når en enkeltstående rettighetshaver reiser sak i anledning ulovlig utnyttelse av hans verk.

Om den enkeltstående rettighetshavers adgang til å motsette seg at organisasjonen reiser og forfølger søksmål med krav om sanksjoner etter lovens §§ 55 og 56, vises ellers til merknadene til første ledd. Departementet bemerker at reservasjonsadgangen etter andre ledd kan ha større praktisk betydning, spesielt fordi vedkommende rettighetshaver kan vurdere situasjonen slik at han vil oppnå høyere erstatning eller for øvrig mer effektive sanksjoner mot misbruket ved selv å fremme krav, i stedet for å la organisasjonen forfølge saken.

Til § 39

Paragrafene 39 og 39 a dekker gjeldende § 25 og § 49 første ledd og § 31 andre ledd. Av pedagogiske grunner foreslås reglene om overdragelighet i § 25 første punktum, og den generelle regel om avtaletolkning, spesialitetsgrunnsetningen, slik den er uttrykt i § 25 andre punktum, delt på to paragrafer, uten at det derved er departementets mening å endre rettstilstanden.

Paragraf 39 første ledd er likelydende med gjeldende § 25 første punktum, hvoretter opphavsmannen med den begrensning som følger av § 3 helt eller delvis «kan overdra sin rett til å råde over åndsverket.» I fremlegget til 1961-loven uttalte departementet (Ot.prp. nr. 26 (1959-60) s. 67) at bestemmelsen

«taler om å overdra råderetten over verket, ikke om overdragelse av opphavsretten. Det er imidlertid ikke meningen herved å gjennomføre et nytt prinsipp slik at det bare er de enkelte måter å råde over et åndsverk på, som skal være gjenstand for overdragelse og at selve opphavsretten aldri skal kunne overdras helt ut. En altomfattende overdragelse av opphavsretten vil imidlertid forekomme ytterst sjelden i våre dager, og det vil måtte være uttrykkelig avtalt eller fremgå tydelig av omstendighetene at fullstendig overdragelse har vært meningen. Ved visse tjenesteforhold vil det således fortsatt kunne være underforstått at åndsverk som skapes som ledd i tjenesten, helt ut overdras til arbeidsgiveren, ...».

Den siste henvisningen kan nå suppleres med presumpsjonsregelen til fordel for arbeidsgiveren hva angår dataprogrammer.

Paragraf 39 andre ledd første punktum dekker gjeldende § 49 første ledd: «Overdragelse av eksemplar av åndsverk innbefatter ikke overdragelse av opphavsretten eller noen del av denne, selv om det er det originale eksemplar som overdras.»

Mens det i dansk, finsk og svensk lov i den paragraf som omhandler overdrageligheten sies at overdragelse av eksemplar av verket ikke innebærer overdragelse av opphavsretten, valgte man ved vedtagelsen av gjeldende norske åndsverklov å gi presiseringen en noe mer utførlig form, nærmere opp til uttrykksmåten i den tidligere lov av 1930. En medvirkende årsak var nok at bestemmelsen ved behandlingen i stortingskomitéen ble flyttet fra § 25 til § 49, hvor komitéen foreslo regler om vern mot ødeleggelse av åndsverk og rett til adgang til verket (Innst. O. XI (1960-61) s. 30). Departementet mener imidlertid presiseringen mest naturlig hører hjemme i de alminnelige bestemmelser i 3. kapittel av loven, og foreslår derfor at nåværende § 49 første ledd tas inn i § 39.

Når presiseringen om at overdragelse av eksemplar ikke medfører overdragelse av opphavsretten, tas inn i § 39, antok departementet i høringsutkastet av november 1993 at det kunne forsvares å sløyfe ordene «helt eller delvis» og tillegget «selv om det er det originale eksemplar som overdras», slik at presiseringen får samme ordlyd her som i de øvrige nordiske land. Norsk Filmforbund gir imidlertid i sitt hørings svar uttrykk for at det råder «mye usikkerhet omkring hva opphavsrett innebærer, og det er ikke uvanlig at mange kobler opphavsrett med eiendomsrett. Denne misforståelsen er særlig utbredt når det gjelder det originale eksemplar» og foreslår derfor ordlyden i gjeldende bestemmelse tatt inn uendret. Det sakkyndige råd for åndsverker gir også uttrykk for det samme. Den Norske Advokatforening gir også uttrykk for det samme, men vil ha tilføyet «med mindre annet er avtalt.» Departementet har i forslaget til § 39 tatt hensyn til bemerkningene, likevel slik at det antas uriktig å ta inn «med mindre annet er avtalt.» En avtale om at overdragelse av eksemplar også omfatter overdragelse av opphavsrett, må formentlig rettslig sett ses som avtale om to forskjellige forhold, m.a.o. i realiteten to avtaler i én.

Paragraf 39 andre ledd andre punktum om at overdragelse av opphavsrett ikke innebærer overdragelse av eiendomsrett til det manuskript eller annet eksemplar som utleveres i tilknytning til overdragelsen, motsvarer gjel-